

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény Tárgy: „Az Európai Bizottság közleménye a Tanács, az Európai Parlament, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság, valamint a Régiók Bizottsága részére: »Civil társadalmi párbeszéd az EU és a tagjelölt országok között«»

COM(2005) 290 final

(2006/C 28/22)

2005. június 29-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fent említett kérdésben.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Külkapcsolatok” szekció véleményét 2005. október 10-én elfogadta. (Előadó: Antonello PEZZINI).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2005. október 26-27-én tartott 421. plenáris ülésén (a 2005. október 27-i ülésnapon) 99 szavazattal 5 ellenében, 9 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt:

1. A közlemény összefoglalása

1.1 A korábbi bővítések tanulsága az, hogy a polgárok nem voltak kellőképpen tájékoztatva és felkészítve az eseményekre. Európa jövőbeni kötelezettségeire való tekintettel erősíteni kell a civil társadalommal folytatandó párbeszédet, azaz azt, amit harmadik pillérnek ⁽¹⁾ nevezünk.

1.2 A civil társadalommal való párbeszéd erősítésének az alábbi célokat kell követnie:

- erősíteni a tagállamok és a tagjelölt országok közötti kapcsolatokat és a tapasztalatcserét a civil társadalom valamennyi szektorában,
- elmélyíteni az Európai Unióban a tagjelölt országokkal kapcsolatos ismereteket és ezen országok megértését, különös tekintettel kultúrájukra és történelmükre, hogy világossá váljanak a jövőbeni bővítésekben rejlő lehetőségek és kihívások,
- elmélyíteni a tagjelölt országokban az Európai Unióval kapcsolatos ismereteket és az EU megértését, különös tekintettel az EU alapját képező értékekre, az EU működésére és politikáira;
- A civil társadalom definíciói eltérőek. Az Európai Bizottság a legtágabb és legnyitottabb értelmezést részesíti előnyben, és ezzel kapcsolatban az EGSZB-t idézi: „[a civil társadalom] azon szervezeti struktúrák összessége, amelyek tagjai a párbeszédre és konszenzuson alapuló demokratikus folyamaton keresztül a közérdeket szolgálják, ugyanakkor közvetítő szerepet játszanak a politikai hatalom és a polgárok között.” ⁽²⁾

1.3 Az Európai Bizottság stratégiai keretet határoz meg a folyamatban lévő intézkedések erősítésére – ebben az összefüggésben utal az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság évtizedes tapasztalatára –, valamint a jelenlegi folyamatot erősítő és elmélyítő, új intézkedésekre.

⁽¹⁾ Az első pillér a politikai reform, a második a csatlakozási tárgyalások, a harmadik pedig a civil társadalmak közötti párbeszéd.

⁽²⁾ A szociális partnerek (szakszervezetek és munkaadói szervezetek); a tág értelemben vett gazdasági és szociális szereplőket képviselő szervezetek (például a fogyasztóvédelmi szervezetek); az NGO-k, a bázisszervezetek (például a családi és ifjúsági szervezetek); a vallási közösségek, a média, a kereskedelmi kamarák.

1.3.1 A Horvátországban és Törökországban fejlesztendő intézkedések között említhetők az alábbi programok: Szókra-tész, Leonardo, Ifjúság, valamint a Jean Monnet, a Marie Curie, a Kultúra és a Média elnevezésű programok. Előzetesen megemlítjük az NGO-k és a civil társadalom egyéb szervezetei részére szánt program beindítását.

1.3.2 Noha a közlemény hangsúlyozza, hogy a civil társadalomnak kell – tapasztalatai felhasználásával – új programokat kidolgoznia, a jövőbeni intézkedéseket illetően javasolja az alábbiak megvalósítását:

- hosszú távú partnerség kialakítása az NGO-k, a szociális partnerek és a szakmai szervezetek között, amely számíthat a közösségi finanszírozásokra,
- szoros kapcsolat létrehozása a nők jogainak védelmével foglalkozó szervezetek között,
- az EU/Törökország Vállalkozási Tanács létrehozása,
- új partnerségi kapcsolatok kialakítása a helyi közösségek között,
- diákcsera, egyetemi hallgatókat és szakembereket érintő csereprogramok,
- kulturális cserekapcsolatok,
- erőteljesebb részvétel a közösségi programokban a kultúra és a média területén,
- a nyelvi képzés színvonalának javítása,
- nyilvános – főként élő adásban közvetített – viták előmozdítása,
- tapasztalatcsere és az újságírók figyelmének felkeltése a téma iránt,
- az egyházak és a vallások közötti párbeszéd.

1.3.3 Egyszerűsíteni és gyorsítani kell a vízumkiadást is, amennyiben vízumkötelezettség áll fenn.

1.4 A társadalmi párbeszéd keretében tervezett intézkedések megvalósítására körülbelül 40 millió euró áll rendelkezésre. Az EGSZB megítélése szerint ez az összeg meglehetősen csekély.

2. Észrevételek

2.1 Az Európai Bizottság dokumentumának címe valamennyi tagjelölt országgal folytatandó párbeszédre utal, valójában azonban – kivéve a Horvátországra való rövid utalást – a közlemény tartalma szinte kizárólag Törökországra vonatkozik.

2.2 Az EGSZB szerint a témát Horvátországra, Szerbiára és a nyugat-balkáni országokra is ki kellene terjeszteni ⁽³⁾.

2.3 Törökország jelentős helyet foglal el a Földközi-tenger medencéjének déli partján, tehát része az euro-mediterrán politikának is. Az Európai Bizottságnak tisztázni kellene ezen kettős szerep jellemzőit és sajátosságait.

2.4 A kilencvenes évektől kezdve a tagjelölt országok munkavállalói és munkáltatói társult tagként bevonódtak az európai érdekképviselői szervezetekbe (CES, UNICE, UEAPME, EUROCHAMBRE) és részt vettek a társadalmi párbeszéd különböző szakaszaiban. Törökország különösen kitűnt elkötelezett magatartásával és erős jelenlétével. Az EGSZB szerint el kellene gondolkodni ezen elkötelezettségnek és e tapasztalatoknak a törökországi szakszervezetekre és vállalkozókra gyakorolt kihatásairól.

2.5 A csatlakozási tárgyalásokra való felkészülésre irányuló dialógusként értelmezett társadalmi párbeszéd jelentős szerepet játszik a közösségi joganyagban és a közösségi stratégiákban, és semmiképpen sem lehet azt rögtönzött módon lefolytatni. Az EGSZB szerint az Európai Bizottságnak különös figyelmet kell szentelnie a társadalmi párbeszédnek, és abba valamennyi képviselői szervezetet folyamatosan be kell vonni.

2.5.1 Törökországban sok olyan alapítvány és kulturális szervezet létezik, amelyekben jelentős a fiatalok részvétele. Az EGSZB szerint ezek a kulturális csoportok kiváló alkalmat kínálhatnak a közös problémák elmélyült vizsgálatára és a társadalmi fejlődés befolyásolásához leginkább megfelelő eszközök azonosítására.

2.5.2 A helyi önkormányzatok, az egyetemek és a képzési szervek közötti testvérvárosi és egyéb partneri kapcsolatokat is segíteni és támogatni kell, mert lehetővé teszik a tapasztalatcserét, és arra ösztönzik a civil társadalmi szereplőket, hogy vizsgálják meg azon különböző módokat, amelyeket a kulturális, szociális és gazdasági problémák megoldására az egyes országokban használnak.

2.6 A konkrét eredmények eléréséhez megfelelő eszközökkel ösztönözni kell a tagjelölt államok képviselőinek részvételét a Foglalkoztatási, Szociális és Esélyegyenlőségi Főigazgatóság és a közösségi szinten működő képviselői szervezetek által végzett munkában.

⁽³⁾ A Nyugat-Balkán alatt általában a volt Jugoszlávia, valamint Albánia területét értjük (Szlovénia kivételével), tehát Horvátországot, Bosznia-Hercegovinát, Szerbiát, Montenegrót (Koszovót beleértve), Macedónia volt jugoszláv tagköztársaságot, továbbá Albániát.

2.7 A különböző felekezetek – különösen a keresztény és az iszlám közösség – együttműködését is elő kell segíteni, valamint támogatni.

2.8 Minden módon el kellene mélyíteni a kultúra különböző formáiról szóló párbeszédet.

2.9 Az Európai Bizottságnak az NGO-kra vonatkozó, a közeljövőben közzéteendő programja kapcsán az EGSZB kívánatosnak tartja, hogy az a konstruktív tapasztalatcsere érdekében konkrét és hasznos javaslatokat tartalmazzon.

3. Az EGSZB intézkedései

3.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság az Európai Bizottsággal szoros együttműködésben 1995-től kezdődően egy sor Konzultatív Vegyes Bizottságot (KVB) hozott létre valamennyi tagjelölt országgal.

3.2 Az AKCS- (afrikai, karibi és csendes-óceáni) országokkal úgyszintén létrehozta egy bizottságot, amely ma az Európai Bizottság számára egyaránt hivatkozási alapot jelent a Cotonou-i Egyezmény alkalmazásához, valamint a Gazdasági Partnerségi Megállapodások (GPM) kezeléséhez.

3.3 Az EGSZB-n belül létezik emellett egy latin-amerikai támogatásfelügyeleti bizottság is, amelynek feladata a latin-amerikai társadalmi-gazdasági szervezetek fejlődésének elősegítése és az aktuális regionális integrációs folyamatokban (Közép-Amerika, Andok Közösség, Mercosur) való részvételük támogatása, valamint a már hatályban lévő, illetve jelenleg tárgyalatársulási megállapodások nyomán követése.

3.4 A kilencvenes évek második felében az EGSZB keretén belül létrehozták az Euromed-Bizottságot, hogy támogassák az Európai Bizottságot a Földközi-tenger déli részére irányuló szociális és gazdaságpolitika megvalósításában.

3.4.1 Az EU–India Kerekasztal, valamint a Transzatlanti Menetrend lehetővé tették az Európai Unió számára, hogy társadalmi-kulturális szerveződése ismertebbé váljon a világ többi részében.

3.5 2004-ben létrehozták a nyugat-balkáni országokkal való kapcsolattartásért felelős csoportot, amelynek az a feladata, hogy elősegítse az EGSZB és a nyugat-balkáni civil szervezetek – beleértve a nemzeti gazdasági és szociális tanácsokat ⁽⁴⁾ – közötti együttműködést, annak érdekében, hogy segítsék a nyugat-balkáni országok civil társadalmát, valamint, hogy erősítsék az Európai Unióba való integrációt, majd az EU-hoz való csatlakozást.

3.5.1 Az EGSZB délkelet-európai országok iránti érdeklődéséről tanúskodik az alábbi dokumentumok elkészítése:

- Tájékoztató jelentés az Európai Unió és Délkelet-Európa egyes országai közötti kapcsolatokról ⁽⁵⁾
- Saját kezdeményezésű vélemény az alábbi tárgyban: „Az emberi erőforrások fejlesztése a Nyugat-Balkánon” ⁽⁶⁾

⁽⁴⁾ Horvátország és Montenegró Gazdasági és szociális tanácsot hozott létre.

⁽⁵⁾ CESE 1025/98 fin tájékoztató jelentés – előadó: SKLAVOUNOS

⁽⁶⁾ CESE vélemény – előadó: SKLAVOUNOS. HL C 193., 2001.07.10., 99. oldal

- Saját kezdeményezésű vélemény az alábbi témáról: „A szervezett civil társadalom nagyobb részvételéért Délkelet-Európában – A múlt tapasztalatai és a jövő kihívásai” (7)
- Feltáró jelentés az alábbi témáról: „A civil társadalom szerepe a nyugat-balkáni országokra irányuló új stratégia keretében” (8)
- Horvátország európai uniós csatlakozási kérelme (9)

3.5.2 Az EGSZB saját kezdeményezésű véleményt is elfogadott Bulgáriáról, Romániáról, valamint Horvátországról.

3.5.3 Az EGSZB már két részértékelést készített az európai szomszédsági politikáról (10); jelenleg feltáró véleményt dolgoz ki ugyanebben a tárgyban (11).

3.6 Az EU/Törökország KVB – az egyéb bizottságokkal ellentétben, amelyeknél az EGSZB 6 vagy 9 (csoportonként 3) tagjának a részvétele van előírva –, már létrejöttékor mind az EGSZB, mind Törökország részéről 18-18 tagot számlált. A kétszeres taglétszámot Törökország nagy kiterjedése, valamint a problémák bonyolultsága indokolta, amelyek abból erednek, hogy Törökország az első iszlám vallású orszákként kérelmezte felvételét az európai család tagjai közé.

3.6.1 A konzultatív vegyes bizottság paritásos szerv, amely az EU és Törökország civil társadalmának képviselőiből áll. Tagjai a civil társadalom különböző szerveiből kerülnek ki: kereskedelmi kamarák, ipari és kézműipari ágazat, munkaadói szervezetek, a munkavállalók szakszervezetei, szövetkezetek, gazdálkodók szervezetei, fogyasztóvédelmi szervezetek, NGO-k, a szolgáltatóipari ágazat képviselői stb.

3.6.2 Az EU/Törökország KVB (12) üléseire váltakozva kerül sor Brüsszelben és Törökországban; valamennyi ülés során szociális és gazdasági érdekű témákat tárgyaltak és vitattak meg. A KVB 19. ülését Isztambulban tartották 2005. július 7–8-án. (13)

3.6.3 Az alábbiakban felsoroljuk a legérdekesebb témákat, amelyek a találkozók során megfontolás és vita tárgyát képezték:

- Törökország és az EU közötti kapcsolatok az energia területén (1996);
- Az EU és Törökország közötti együttműködés a kis- és középvállalkozások, valamint a szakképzés területén (1996);

(7) CESE vélemény – előadó: WILKINSON. HL C 208., 2003.09.03., 82. oldal

(8) CESE vélemény – előadó: CONFALONIERI. HL C 80., 2004.03.30., 158. oldal

(9) CESE vélemény – előadó: STRASSER. HL C 112., 2004.04.30., 68. oldal

(10) Az egyik Kelet- és Közép-Európa térségére vonatkozik: CESE vélemény, HL C 80., 2004.04.30., 148. oldal – előadó: Karin ALLEWELDT; a másik a Földközi-tenger térségére: CESE tájékoztató jelentés, 520/2005 fin – előadó: Giacomina CASSINA

(11) Előadó: Giacomina CASSINA (REX 204); a vélemény kidolgozása folyamatban van.

(12) Mostanáig 19 ülésre került sor.

(13) Az első ülést 1995. november 16-án tartották Brüsszelben, amelyen részt vett Ozulker úr őccellenciája, Törökország Európai Unió melletti nagykövete.

– A mezőgazdasági termékek az EK–Törökország közötti vámunió kontextusában (1997);

– A vámunió szociális kihatásai (1998);

– A nők szerepe a fejlesztésben és a döntéshozatalban (1999);

– Migráció (2000);

– Kutatás, fejlesztés (2000);

– Szolgáltatások liberalizációja (2000);

– Szociális párbeszéd és a gazdasági és szociális jogok Törökországban (2001);

– A gazdasági válság hatása Törökországban (2002);

– Regionális egyenlőtlenségek Törökországban (2002);

– A mezőgazdaság fejlődése Törökországban (2002);

– A Törökország által elért előrelépések az EU-hoz való csatlakozás folyamán (2003)

– A fogyasztókkal élők integrációja a társadalmi életbe (2004)

– A mikrovállalkozások és a szabványosítási eljárások (2004)

– Az EU–Törökország közötti kapcsolatok fejlesztése, a civil társadalom bevonása a csatlakozási tárgyalások folyamatába (2005).

3.7 Ahogyan látható, a meglévő uniós joganyag sok témája talált visszhangra a török civil társadalommal szervezett találkozókön. Kiemelendő, hogy a találkozók alatt, különösen a Törökországban (14) lezajlott találkozók alkalmával jelen volt a török társadalom legreprezentatívabb szervezeteinek számos képviselője.

3.8 A KVB tagjain túl – főként a Törökországban tartott üléseken – a török szervezetek számos képviselője jelen volt, akik jelentős mértékben hozzájárultak a kölcsönös megismeréshez.

3.9 A KVB által indított kezdeményezések közül ki kell emelni azt a kötelezettségvállalást, hogy Törökországban gazdasági és szociális tanács jöjjön létre, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság, valamint a számos európai országban létező hasonló testületek mintájára (15).

(14) Törökországban 9 találkozóra került sor: Isztambulban (3), Gaziantepben, Ankarában, valamint Trabzonban, Izmirben és Erzurumban.

(15) Az alábbi országok rendelkeznek gazdasági és szociális tanáccsal: Ausztria, Belgium, Spanyolország, Finnország, Franciaország, Görögország, Magyarország, Olaszország, Luxemburg, Málta, Lengyelország, Portugália, Szlovénia, Bulgária, Románia. (Forrás: EGSZB)

3.10 Az Európai Bizottság közleménye hangsúlyozza, hogy az EGSZB az eltelt tíz évben aktív szerepet játszott a Törökországgal⁽¹⁶⁾ való kapcsolattartásban. Az Európai Bizottság szerint kívánatos lenne, hogy a Régiók Bizottsága hasonló szerepet játsszon a török régiókkal kapcsolatosan.

4. A harmadik pillér megvalósítása és a polgárok közeli demokrácia

4.1 Az utóbbi évek tendenciái közül a **szubszidiaritás** elvének megszilárdulásán túl egyre fontosabb a kulturális magatartássá váló **polgárok közeli demokrácia**; ebben a polgár azon kíváncsi, hogy aktív szereplője legyen a szociális területre ható döntéseknek.

4.2 A polgárok közeli demokrácia kívánalmával egyidejűleg két fontos jelenség tapasztalható:

- a nemzeti parlamentek új funkciói,
- a szubszidiaritás elvének megszilárdulása.

4.3 A parlament döntéshozatala gyakran túl lassúnak és szétforgácsolttnak tűnik. Ezért erőfeszítéseket kell tenni annak érdekében, hogy az Európai Parlament új összetételét és új szerepét meghatározzuk⁽¹⁷⁾

4.3.1 A szubszidiaritás kultúrája főként az Európai Unió ösztönzésére terjedt el, és azon az elven alapszik, hogy a döntéseket különböző szinteken kell meghozni. Képesnek kell lennünk megtalálni a legmegfelelőbb szintet, azaz felesleges Brüsszelben megtenni, ami jobban végrehajtható országos vagy helyi szinten, és fordítva.

4.4 Az új technológiáknak köszönhetően az ismeretek korábban elképzelhetetlen sebességgel és széles körben terjednek. Sokan, akik egykor el voltak zárva az információforrásoktól, most felkészültebbek, megfelelőbben tudnak tájékozódni, és úgy vélik, hogy véleményükkel jobban hozzá tudnak járulni a döntéshozatalhoz.⁽¹⁸⁾

4.4.1 A polgárok közeli elvei alapján működő demokrácia jobb válaszokat kínálhat ezen igényekre, amelyek – az egyéb európai államokkal megosztott tapasztalatoknak köszönhetően is – kulturálisan fejlődő társadalom kifejeződésének tekinthetők.

4.4.2 Az éppen lezárult bővítési folyamat, valamint Törökország és Horvátország jövőbeni csatlakozása szükségessé teszi ezen kulturális és társadalmi modellek kölcsönös megismerését.

4.5 Ezen modellek célja, hogy a különböző (gazdasági, ipari, szakszervezeti, szakmai) dimenziókat a konszenzuskeresés rendszerébe integrálják.

⁽¹⁶⁾ COM(2005) 290 final, 2005.06.29., 2.2.2. pont.

⁽¹⁷⁾ Ezzel a témával kapcsolatosan Jacques Delors az EGSZB-nél 1999-ben tett látogatása alkalmával érdekes beszédet tartott.

⁽¹⁸⁾ A polgárok közeli demokrácia koncepciója kiszélesíti és pontosítja a részvételi koncepciót, mivel eszközök és szervezetek (mint az EGSZB, a nemzeti és regionális gazdasági és szociális tanácsok) révén strukturálja és szervezi a konszenzust; ez utóbbiak hozzájárulnak a problémák megoldásához és segítenek megoldásokat találni a nagy szociális és gazdasági átalakulásoknál. Tipikus példa a szolgáltatási, az energia- és a földgázpiac liberalizációja az EU tagállamaiban, különös tekintettel az általános érdekű szolgáltatásokra.

4.5.1 **A különböző kultúrák integrálása.** A különböző szakmai kategóriák gyakran eltérő módszereket alkalmaznak a problémák megoldására. Noha sok igény manapság a kulturális evolúciónak köszönhetően hasonlóan tűnik, továbbra is eltérnek az egyre differenciáltabb szükségletek és törekvések kielégítésére alkalmazandó eszközök és módszerek. A jelenleg használatos modellek szerint az álláspontok egyeztetésére csúcstalálkozó szinten, politikai közvetítéssel kerül sor.

4.5.2 Ez a folyamat azonban egyre gyakrabban szül elégedetlenséget és kiábrándulást a politikai éllel és a szakmai szervezetekkel szemben. Jelentős és az eddigiektől eltérő erőfeszítésre van szükség, hogy a legalacsonyabb szintektől kezdve jobban integráljuk a problémákkal kapcsolatos különböző nézeteket. Nem arról van szó, hogy kulturális homogenitást teremtünk, hanem arról, hogy együtt határozzuk meg azokat a fejlesztési irányvonalakat, amelyek a legszélesebb körű egyetértésre találhatnak.

4.5.3 Ugyanabban a rendszerben. Az integrációs folyamatot többféleképpen lehet beindítani, és már most különböző módokon zajlik. Azonban mindenképpen rendszerek és módszerek szerint kell azt megszervezni. A legjobb eredményeket elért rendszerek az európai szervek és a tagállamok szintjén a civil társadalmat három csoportba⁽¹⁹⁾ szervezték, amelyekben az alábbiak vannak képviselve: a vállalkozók, az alkalmazotti munkavállalók képviselői; a szabadfoglalkozásúak; az NGO-k; az esélyegyenlőségi bizottságok; a fogyasztóvédelmi szervezetek és a bázisszervezetek.

4.6 **Különböző szinteken.** Egy ilyen jellegű szervezet feladata az, hogy regionális, országos vagy európai szinten foglalkozzon bizonyos – gyakran bonyolult – problémákkal. Ezért az 1957-es Római Szerződés az Unió megteremtésekor a különböző egyéb szervek mellett létrehozta az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot is.

4.6.1 A kulturális fejlődés és a polgárok közeli demokrácia felé vezető út része **azon szintek meghatározása**, amelyeken meg kell szervezni az együttes megoldások keresését.

4.7 A szervezett civil társadalmon belüli és a szervezett civil társadalommal folytatott aktív **párbeszéd módszere**. A szervezett civil társadalmon belüli és a szervezett civil társadalommal való folyamatos párbeszéd az érett demokráciában jelenik meg és nyer teret, ahol az ismeretek és az információk hozzáférhetőbbek a polgárok számára, és az ideológiai és a tudatlanságból fakadó korlátokon túllépve lehetővé teszik az – akár bonyolultabb – problémákkal való szembenézést.

⁽¹⁹⁾ Csekély eltéréssel ezt a felosztást alkalmazták az európai országokban létrehozott gazdasági és szociális tanácsok. 15 ilyen bizottság van.

4.7.1 **A párbeszéd folyamatossága.** Fontos elemet képvisel a párbeszéd folyamatossága; ezáltal ugyanis lehetségessé válik az alkalmi jelleg meghaladása. A folyamatos és metodológiai szinten szervezett konzultáció különösen a bonyolultabb problémák esetén hozhat nem várt eredményt.

4.8 **Az interakció** ⁽²⁰⁾ mint módszer, hogy gyors és széleskörű egyetértést élvező megoldásokat találjunk. Az interakció a folyamatos és módszeres közös munka szokásos velejárója. Az egyetértésnek köszönhetően az eredmények tartóssá és értékessé válnak. A vélemények kidolgozási szakaszában a kezdetben távoli álláspontok általában közelednek egymáshoz, és egyetértés alakul ki.

4.9 A parlamentekben általában alkalmazzák ezeket az eljárásokat, azonban a szervezett civil társadalmat nem vonják be. E modellek regionális szintre való szervezett, folyamatos és módszeres kiterjesztése jelzi, hogy az érettebb, a polgárközeli demokrácia felé haladó demokrácia áramába kapcsolódunk.

5. Csatlakozási tárgyalások és a civil társadalom

5.1 Ahogyan ez ismert, a koppenhágai kritériumok – amelyekben a bővítési folyamatok során követendő elveket rögzítették – az új tagállamok számára kötelezővé tették a közösségi joganyag politikáikba és intézkedéseibe való teljes körű integrálását. Többek között ezért is az EGSZB kedvezően fogadja és teljes mértékben osztja az Európai Bizottság június 29-én elfogadott közleményét az EU és Törökország civil társadalmi közötti párbeszédéről.

5.2 Az EGSZB szerint a sztereotípiák mellőzésével olyannak kell bemutatni az EU-t és Törökországot, amilyenek jelenleg; meg kell határozni továbbá a legmegfelelőbb módját annak, hogy egymást jobban megismerjük, és a polgárközeli demokráciát hatékonyabban alkalmazzuk.

5.3 Az EGSZB üdvözlöi azt a tényt, hogy a szervezett civil társadalom néhány képviselőjével – köztük a Konzultatív Vegyes Bizottság számos tagjával együttműködésben – előkészítésre került a török gazdasági és szociális tanács reformjáról szóló új törvénytervezet.

5.3.1 A törvénytervezet egyrészt központibb szerepet és jobb reprezentativitást biztosít a szervezett civil társadalom képviselőinek a gazdasági és szociális tanácson belül, másrészt csökkenti a kormány beavatkozási lehetőségét.

5.4 Az EGSZB kívánatosnak tartja, hogy ezt a jogszabályt a lehető leghamarabb elfogadják és alkalmazzák, és szilárdan síkraszáll amellett, hogy az új török gazdasági és szociális tanács képes legyen **teljes mértékben autonóm módon**, a

⁽²⁰⁾ Az interakció kölcsönös és izomorf mentális területeket eredményez: kölcsönös területeket, mivel az egyik feltételezi a másikat; ugyanakkor izomorf területeket, mert hajlamosak érvelésükben hasonlóságokat és közös pontokat keresni (From, Alberoni és mások...)

szükséges pénzügyi és emberi erőforrások birtokában tevékenykedni.

5.5 Rendkívül fontos, hogy az EU és Törökország közötti kapcsolatokat az átláthatóság, az aktív részvétel és a felelősségérzet jellemezze.

5.6 Az EU és Törökország közötti kapcsolatok sajátosságainak, valamint az újonnan csatlakozott országok tapasztalatainak figyelembevételével az EGSZB a KVB munkái révén különböző intézkedésekre tett javaslatot, amelyek a szervezett civil társadalom csatlakozással kapcsolatos konzultációkba való bevonására irányulnak.

5.6.1 Az ismeretek fejlesztése szükséges ahhoz, hogy a civil szervezetek részt tudjanak venni a csatlakozással kapcsolatos konzultációkon. E cél eléréséhez segítségnyújtásra és finanszírozásra van szükség.

5.6.2 A segítségnyújtás e formáját alapvetően a török kormány biztosítaná, kiegészítő jelleggel pedig az EU intézményei és a jelenlegi tagállamok civil szervezetei.

5.7 A török szervezetek kompetenciája fejlesztéséhez az szükséges, hogy erősítsék kapcsolataikat az európai szervezetekkel, és transznacionális európai projektekben vegyenek részt.

5.7.1 A KVB tagjai is hasznos módon járulhatnak hozzá a területhez; felkérjük szervezeteiket, hogy indítsanak a civil társadalmi párbeszédre irányuló programokat. Ezen projektek célja a kölcsönös megértés javítása és az együttműködés biztosítása legyen, kiváltképpen a legjobb gyakorlatok cseréje révén.

5.8 A török szervezetek képviselői folyamatosan részt vehetnének a tanulmányozó csoportok munkájában, hogy naprakészen tarthassák ismereteiket az európai politikák végrehajtásáról illetően, ahogyan ez például a luxemburgi folyamat esetében is történik.

5.9 A KVB észrevételei szerint a tagállamokban alkalmazott vízumkiadási eljárások gátolják a civil társadalmon belüli kapcsolatok fejlődését. Ezért az EGSZB felkéri a kormányokat, hogy egyszerűsítsék ezen procedúrákat, az alábbi célok elérése érdekében:

- erősíteni a civil társadalom képviselői közötti párbeszédet,
- erősíteni a szakszervezeti együttműködést,
- elősegíteni a vállalkozók és üzletemberek közötti találkozókat,
- működőképesebbé tenni a kereskedelmi és gazdasági kapcsolatokat,
- létrehozni egy NGO-plafortot.

5.10 Meg kell gyorsítani az autonómia fentiekben említett jellemzőivel rendelkező török gazdasági és szociális tanács létrehozását, annak érdekében, hogy az a hatékony és állandó párbeszéd eszköze legyen a kormány és a szervezett civil társadalom között, mindkét szociális partner bevonásával.

5.10.1 Ennek a szervezetnek, amely lehetővé teszi a **polgárközei demokrácia** jobb megvalósítását, meg kell felelnie a teljes szervezett civil társadalom jogos törekvéinek, és az Unió életébe való integráció folyamán mérlegelnie kell annak igényeit és lehetőségeit.

5.10.2 A széles társadalmi bázis kialakításához szükséges, hogy a török gazdasági és szociális tanács regionális felépítésű legyen, és részt vegyen a meglévő uniós joganyagot érintő valamennyi fejezet tárgyalásában. A csatlakozási tárgyalások valamennyi fejezetét érintő konzultációknak folyamatosaknak és időszzerűeknek kell lenniük.

5.11 Ahhoz, hogy a tárgyalásokon elérjük a kívánt eredményt, elengedhetetlen mind Törökországban, mind pedig az EU-ban a saját modellek és kulturális hagyományok tudatosítása és megértése. Mindenekelőtt azt kell elérni, hogy az EU közvéleményében valós kép alakuljon ki Törökországról, és viszont.

5.11.1 Ezt az eredményt úgy lehet a leginkább elérni, ha lehetőséget nyújtunk az EU és Törökország civil szervezeteinek, hogy szervezzenek megfelelő felvilágosító kampányokat.

5.12 Az EGSZB – a KVB folyamatos és széleskörű tevékenysége révén is – mindenkor elkötelezett volt az alábbiakat illetően:

- elősegíteni a civil társadalom részvételét minden egyes megvitatott fejezettel kapcsolatos tárgyalásban;
- gondosan megvizsgálni a meglévő uniós joganyag Törökország általi alkalmazásának társadalmi-gazdasági feltételeit;
- erősíteni és megszilárdítani a tagállamok és Törökország szervezett civil társadalmának képviselői közötti párbeszédet és együttműködést.

5.12.1 Ennek folyamán az EGSZB és a KVB felhasználhatják az új tagállamok arra vonatkozó tapasztalatait, hogy hogyan oldották meg a csatlakozási tárgyalások során felmerült problémákat.

5.12.2 A cél az, hogy a **polgárközei demokrácia** folyamatán keresztül hasznosítsunk minden, a területen tevékenykedő szervezett erőt, amit a politikai elit önmagában soha nem lenne képes megvalósítani.

5.13 Tekintettel a terület nagy kiterjedésére és a problémák bonyolultságára, Törökországgal gyakrabban és intenzívebb módon került sor találkozókra és tapasztalatcserékre. Ez azonban még nem elegendő.

5.14 Elengedhetetlen több forrást elkülöníteni, erősíteni kell a kötelezettségvállalást, gyakoribbá kell tenni a találkozókra és a tapasztalatcseréket, pontosabban meg kell határozni a bevonandó társadalmi és szakmai kategóriákat.

6. Következtetések

6.1 Az EGBSZ véleménye szerint a török gazdasági és szociális tanács egyetértésével és aktív közreműködésével a civil társadalom képviselőiből álló állandó szervezetet kell létrehozni, amelynek feladata a csatlakozási tárgyalások figyelemmel kísérése lenne ⁽²¹⁾, a közösségi joganyag hatékony és teljes körű alkalmazása érdekében.

6.1.1 Tekintve a terület nagy kiterjedését és a kultúrák sokszínűségét, ezen szervezetnek lehetőség szerint az országos szinten túl regionális szinten is tevékenykednie kellene.

6.2 Rendkívül fontos, hogy a kultúrák és a meglévő uniós joganyag értékeinek összevetése ne váljon Isztambul, Ankara és Törökország jelentősebb városainak kizárólagos ügyévé, hanem valamennyi megyére és vidéki területre kiterjedjen.

6.3 A népek törekvései, aggodalmai és várakozásai visszhangra találnak és konkrét formát öltenek a civil társadalom szervezeteiben. Ezen szervezeteknek alapvető szerepet kell biztosítani a Törökország EU-csatlakozásával kapcsolatos tájékoztató kampány tervezésében és megvalósításában.

6.3.1 Az EGSZB szerint az is rendkívül fontos, hogy közös kommunikációs platform ⁽²²⁾ kerüljön meghatározásra, amelyben a szervezeteknek és az NGO-knak lehetőségük van fő problémáikat konkrét módon és a helyszínen kiemelni és közös megoldásokat találni.

6.4 Az előcsatlakozási szakaszt támogató programok és pénzügyi segítségnyújtás kíséri, azonban gyakran csupán néhány ügyintéző ismeri az eljárásokat, a határidőket és a pénzügyi lehetőségeket. Világos tájékoztató anyagot kell előkészíteni és eljuttatni valamennyi szervezet részére, hogy az tervek és javaslatok alapjává váljon.

6.4.1 A finanszírozások elnyerésére irányuló eljárásokat is – a lehetőségek határain belül – egyszerűsíteni kell, és megfelelő felvilágosítást kell nyújtani róluk a társadalom érdekképviseleti szervezetei számára.

⁽²¹⁾ Horizontális és vertikális partnerséget kell létrehozni a civil társadalom (horizontális), valamint az intézmények (vertikális) képviselőivel, ahogyan ez az 1. célkitűzésbe tartozó NUTS II régiók esetében történik. A fentiekben szereplő partnerekkel folytatott konzultáció, valamint ezen partnerek tájékoztatása révén jelentős mértékben javult a fejlődésben elmaradt régiók problémáinak megoldása. Lásd a Regionális Politikai Főigazgatóság dokumentumait a regionális operatív programokkal, valamint a regionális egységes tervezési dokumentumokkal kapcsolatosan.

⁽²²⁾ Párbeszédstruktúra.

6.5 Az Európai Bizottság törökországi delegációja a KVB, az EGSZB és a Régiók Bizottsága támogatása és tapasztalata révén is jelentős segítséget nyújthat a törökországi civil társadalom ágazatainak különböző – a szociális párbeszéd szereplőit is magába foglaló – képviselői közötti, valamint a Törökország és az EU közötti konkrét és strukturált párbeszéd megszervezéséhez. ⁽²³⁾ Nagyon fontos, hogy a törökországi és a közösségi szociális partnereknek a civil társadalom megerősítésére előirányzott pénzalapok révén lehetőséget biztosítsunk arra, hogy a közösségi joganyag 31 fejezetében szereplő számos területen közös képzési programokat dolgozzanak ki.

6.6 Az EGSZB úgy véli, hogy minél előbb fontos a török szervezetek „capacity building”-jének, kapacitásfejlesztésének megerősítése, lehetőséget nyújtva számukra, hogy gyarapítsák ismereteiket az Európában létező hasonló szervezetekkel, különösen azok funkciójával és a polgárok közeli demokráciában betöltött képviselői szerepével kapcsolatban

6.6.1 Ugyanakkor a meglévő uniós joganyag elfogadásának összefüggésében jelentőséget nyer a szervezetekkel kapcsolatos jogszabályok kidolgozása, mely joganyag betűje és szelleme meg kell, hogy feleljen az európai szinten már létező jogszabályoknak.

6.7 A török kormánynak – a közösségi joganyagban előírtaknak megfelelően is – javítania kellene a szervezetekre vonatkozó jogszabályokat és megszüntetnie az NGO-k fejlődését gátló akadályokat.

6.8 Ami az esélyegyenlőségi dimenziót illeti, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság felkéri az Európai Bizottságot, hogy ellenőrizze a nők megfelelő mértékű bevonását valamennyi együttműködési tevékenységbe, valamint azt, hogy a

nők megfelelő számban képviselve vannak-e a párbeszédet folytató szervezetekben és a tervezett tevékenységekben.

6.9 Az EGSZB véleménye szerint támogatni kell a különböző török szervezeteket, hogy a megfelelő ágazatokban rövid időn belül az európai és nemzetközi szervezetek tagjaivá válhassanak.

6.10 Minden módon ösztönözni kell Törökország részvételét az oktatási és képzési programokban, új, ad hoc módon létrehozott programokkal is, amelyek a már létező programokhoz kapcsolódnak.

6.10.1 A megfelelő eszközökkel ellátott Erasmus program keretében zajló egyetemi diákcserék tapasztalatai kiváló alkalmat szolgáltatnak arra, hogy a sok különböző nemzetiségű diák számára lehetővé tegyék a véleménycserét és a kölcsönös megbecsülés kialakítását.

6.11 Az EGSZB meg van győződve arról, hogy sok formáság csökkenthető vagy megszüntethető lenne azok közül, amelyeket Törökországban a minisztériumok előírnak, amikor török vállalkozók vagy gazdasági szereplők európai országokban kívánják megkezdeni működésüket.

6.12 Támogatni, ösztönözni és bátorítani kell a hasonló török és uniós szervezetek közötti kapcsolatokat, mert megkönnyíthetik és felgyorsíthatják a tapasztalatok és a kultúrák homogenitásának kialakulását.

6.13 Lényegében valamennyi erőfeszítésnek arra kell irányulnia, hogy több európai ismerhesse meg Törökországot, a török nép pedig megismerhesse Európát.

Brüsszel, 2005. október 27.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Anne-Marie SIGMUND

⁽²³⁾ Már létezik egy széleskörű párbeszéd. A szakszervezetek, a munkaadói szervezetek és a mikrovállalkozások képviselői már gyakran szerveznek találkozókat a szakszervezeti képviselő, a foglalkoztatás, a hitellel kapcsolatos problémák, a szakképzés, a termékek kereskedelme és internacionalizációja tárgyában. A találkozókra Brüsszelben (UNICE, UEAPME, EGSZB) vagy Törökországban kerül sor, azonban e kapcsolatok szervezethez még lehetne javítani. A textilproblémával kapcsolatban a Vállalkozási Főigazgatóság közvetítésével foglalkoztak a pán-euro-mediterrán térség témájával, amely Kína alternatívája lehetne a minőségi termékek gyártásának tekintetében.